

Hoe bescherm je plantenrassen? Een korte introductie in het kwekersrecht

Speciaal voor dit “groene” themanummer, gaat mijn column over dit vrij onbekende, en bijzondere intellectueel eigendomsrecht. Het kwekersrecht: het recht van “kwekers” dat “nieuwe plantenrassen” beschermt. Hoewel het al weer even “hip” is om juist de “vergeten groenten” op tafel te zetten, stimuleert deze wet de ontwikkeling van nieuwe groenten. Een proces dat tijd kost en geduld vraagt. Eerst moet bijvoorbeeld worden bedacht aan welke soort producten de markt behoefte heeft. Het is vervolgens een intensief proces om bijvoorbeeld de juiste planten te selecteren en met elkaar te kruisen om aldus tot de nieuw gewenste en bedachte eigenschappen te komen.

Er is gekozen voor een dergelijke bijzondere wet omdat een octrooirecht niet bedoeld is voor “levende materie”. Om een kwekersrecht te kunnen verkrijgen, moet u, net zoals bij een octrooi het geval is, zelf actie ondernemen en een aanvraag indienen. In Nederland vraagt u kwekersrecht aan bij de Raad voor de plantenrassen in Wageningen; een zelfstandig bestuursorgaan. Deze raad houdt zich ook bezig met de vaststelling van de rasnamen, nadat de aanvrager daarvoor een voorstel heeft gedaan (zie p.6). De wetgeving over het kwekersrecht is terug te vinden in de Zaaizaaden- en Plantgoedwet.

Een kwekersrecht kan worden aangevraagd voor alle tot het plantenrijk behorende gewassen, maar ook voor bijvoorbeeld paddenstoelen. Van belang om op te merken is dat het kwekersrecht slechts wordt toegekend aan “een ras” en niet aan “een soort”. Een kwekersrecht kan niet op appels worden gevestigd, maar wel op het ras (en overigens ook merk) Jonagold.

Voorwaarden kwekersrecht

Een kwekersrecht krijg je niet zomaar. Er zijn verschillende wettelijke voorwaarden die allemaal vervuld moeten zijn. Ten eerste moet een ras “nieuw” zijn. Dat betekent dat er nog geen teelt of materiaal van dit ras beschikbaar is gesteld aan derden. De tweede voorwaarde is dat het ras “homogeen” is. Dit houdt in dat alle planten voldoende op elkaar moeten lijken en dezelfde eigenschappen hebben. Ten derde moet het ras “bestendig” zijn, wat betekent dat het ras de van belang zijnde eigenschappen ook in de toekomst blijft behouden. Tot slot moet een ras “onderscheidbaar” zijn. Dit betekent dat een ras niet mag lijken op dat van een ander.

Wanneer het ras aan alle voorwaarden voldoet, wordt het ingeschreven in het Nederlands Rassenregister. Het Kwekersrecht kan worden toegekend aan degene die het plantenras zelf heeft gekweekt of heeft ontdekt. Het Kwekersrecht geeft de eigenaar een (exploitatie) monopolie op het ras. Dit geeft deze partij de mogelijkheid om investeringen terug te verdienen.

Het recht geldt voor maximaal 25 jaar in Nederland. Het recht geldt voor een enkel ras, en dus niet voor bepaalde eigenschappen.

Een kwekersrecht is een minder sterk recht dan een octrooi omdat er verschillende wettelijke beperkingen voor gelden. Op grond van het “farmers privilege” mag een kweker teeltmateriaal vermeerderen voor zover het gaat om handelingen in de privésfeer. Verder is het mogelijk om handelingen te verrichten in het kader van wetenschappelijk

onderzoek. En als derde geldt “de breedders exemption” hetgeen inhoudt dat handelingen die uitsluitend worden verricht voor het kweken van nieuwe rassen zijn toegestaan. Anders zou het immers niet goed mogelijk zijn om op grond van hetgeen er al is, door te kunnen ontwikkelen.

Mr Els Doornhein is advocaat en partner bij De Vos & Partners Advocaten in Amsterdam. Zij houdt zich bezig met de juridische begeleiding van uitvinders en innovatieve ondernemers. Het privacyrecht heeft haar bijzondere belangstelling; Els treedt op als functionaris voor de gegevensbescherming van een groot museum tevens agentschap.

Wanneer is er sprake van inbreuk?

Kort gezegd is het belangrijk om te onthouden dat het kwekersrecht ziet op handelingen met betrekking tot teeltmateriaal van het beschermde ras. Dit kwam vrij recent nog aan de orde in een procedure bij de rechtbank Den Haag waarbij de houder van kwekersrecht op verschillende rassen optrad tegen een partij die bloembollen op het erf had liggen. De eisende partij kon niet aantonen dat deze bloembollen werden gebruikt om te telen, hetgeen nodig is voor een inbreuk op het kwekersrecht. Het enkel willen verkopen van het oogstmateriaal (de bollen) op de consumentenmarkt is geen handeling die inbreuk maakt op het kwekersrecht.

©Albertina Bulsink